

VÝZKUM BOKR
HODNOCENÍ ON LINE DOTAZNÍKOVÉHO PRŮZKUMU
STUDENTI VŠ

Centrum pro bezpečný stát o.s. , 2012

1. ÚVOD

V období od 1. 5. 2012 do 25. 6. 2012 byl na stránkách www.codelat.cz zveřejněn dotazník zjišťující postoje a znalosti studentů vysokých škol k problematice bezpečnosti občanů.

Informovanost vysokoškolských studentů o probíhající dotazníkovém šetření byla zajištěna podpůrnou osvětovou akcí na většině vysokých škol v ČR.

2. PRŮZKUM

Cíle průzkumu

Cílem průzkumu zaměřeného na studenty českých vysokých škol bylo zjistit jejich vztah k problematice ochrany obyvatelstva a rámcově ověřit jisté znalosti, které v tomto směru mají. Průzkum se uskutečnil formou on-line průzkumu na k tomu vyhrazené webové stránce www.codelat.info.

Použité technologie a metody

Internetový dotazník využíval technologii PHP a získaná data ukládal do databáze MySQL.

Složení vzorku respondentů

Jedinou skupinu respondentů tvořili – vzhledem k zaměření průzkumu – studenti vysokých škol v České republice. Dotazník byl umístěn na webové adrese www.codelat.info od 1. 5. 2012 do 25. 6. 2012, tedy po dobu 56 dnů.

Za tu dobu byl vyplněn **964** osobami. Z tohoto počtu byly **2** dotazníky vyřazeny z důvodů neúplnosti odpovědí na hlavní obsahové otázky průzkumu (otázky č. 4 – 14). Pro další zpracování dat bylo použito **962** dotazníků.

Některé pojmy používané v průzkumu a ve zprávě

Při interpretaci získaných údajů používáme zavedeného pojmu **respondent** – označuje osobu vyplňující dotazník.

Souhrn dotazníků je označován jako **soubor**.

V tabulkách slouží výrazy **ABSOLUTNÍ** pro označení **konkrétního počtu** (tzv. absolutní četnosti). Označení **RELATIVNÍ %** je používáno pro přepočítání na procenta, přičemž v hlavičce tabulky je vždy uvedeno, z čeho jsou procenta vypočítávána (není-li uvedeno jinak,

www.ochranaobyvatel.cz, www.codelat.cz

většinou se vychází z toho, že za 100% je považován počet respondentů, kteří v průzkumu na otázku odpověděli – bez „nevím“).

Bližší informace jsou zpravidla připsány v poznámkách u jednotlivých tabulek.

Dále pak, z hlediska terminologie, je krizová situace mimořádnou událostí, při níž je vyhlášen krizový stav. V textu dále bude používán pro mimořádnou událost i krizovou situaci termín "**mimořádná událost**". Možná opatření na ochranu obyvatelstva jsou stejná jak při řešení mimořádné události, tak krizové situace.

Informace o dotazníkovém šetření, distribuce a sběr dotazníků

Propagace průzkumu a nábor respondentů byl realizován těmito kanály:

- Kontaktní kampaní na vysokých školách rozdáváním „kartiček 112“ studentům a upoutávkou na dotazníkový průzkum spojený se soutěží o ceny.
- Osobním dopisem náměstka generálního ředitele Hasičského záchranného sboru a předsedy správní rady Centra pro bezpečný stát o.s. celkem cca 200 tajemníkům vysokých škol v ČR. Ti většinou uveřejnili odkaz na probíhající průzkum na webových stránkách školy.

3. VÝSLEDKY ŠETŘENÍ

Identifikace (statistické údaje složení respondentů)

Do dalšího zpracování On-line anketního šetření bylo zařazeno celkem 962 osob, z toho 376 mužů (39%) a 586 žen (61%).

Věková struktura respondentů byla následující: ve věku do 25 let odpovědělo 822 lidí (85,5%), do 30 let 96 lidí (9,9%). V pásmu do 40 let odpovědělo 32 respondentů (3,34%) a v pásmu nad 40 let 12 lidí (1,2%). Průměrný věk respondentů pak činil 23,33 let (u mužů byl průměr 22,96 let, u žen 23,57 let).

Z hlediska šetření měla věková struktura respondentů sice jen doplňující charakter, nicméně potvrdila zájem cílové skupiny respondentů odpovídat na anketní otázky.

Větší váhu lze přikládat následujícím identifikátorům: druh školy, kterou respondent studuje, a rovněž délka studia.

Druh školy/typ studia	žena	muž	suma	
technické nebo přírodovědecké	146	190	336	34,9%
pedagogické	69	20	89	9,2%
humanitní	63	27	90	9,4%
bezpečnostní, policejní, vojenské	11	15	26	2,7%
ekonomické	84	37	121	12,6%
lékařství	178	72	250	26%
jiné	35	15	50	5,2%
Suma	586	376	962	100%

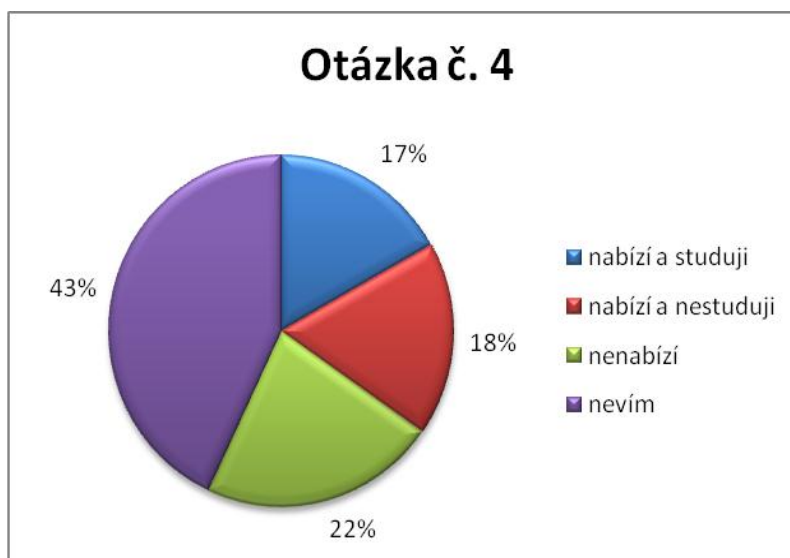
Počet let studia	žena	muž	suma	
1. rokem	117	76	193	20,1%
2. rokem	112	66	178	18,5%
3. rokem	103	57	160	16,6%
4. a 5. rokem	176	125	301	31,3%
6. rokem a více	78	52	130	13,5%
Suma	586	376	962	100%

Vztah respondentů k problematice

Otázka č. 4 *Předmět zaměřený na ochranu obyvatelstva Vaše škola*

a) nabízí a studuji jej; b) nabízí a nestuduji jej; c) nenabízí; d) nevím

Graf 1

V souladu s Konceptí ochrany obyvatelstva, jejímž cílem je řešit nedostatečnou připravenost obyvatel na zvládnání mimořádných událostí a sebeochranu, byl pro vysoké školy vytvořen Harmonogram realizace opatření ochrany obyvatelstva, kterým mělo být v roce 2010 dokončeno začlenění tematiky Ochrana člověka za mimořádných událostí do studijních programů pedagogických fakult. Tím se měla zajistit informovanost a prohloubit znalosti této problematiky u budoucích pedagogů. Otázka nesledovala, zda vysoké školy předmět začlenily, ale to, zda je o něj mezi studenty zájem a jestli si jej vybrali ke studiu.

Studenti, kteří studují předmět zaměřený na ochranu obyvatel, jsou zastoupeni pouhými 17 % všech respondentů, přičemž do 10 % z nich studuje školu humanitního, ekonomického nebo jiného zaměření. 11 % až 20 % studentů studujících tento předmět jsou studenty vysokých škol s technickým nebo přírodovědeckým, pedagogickým a bezpečnostním, policejním a vojenským zaměřením. Největší podíl studentů, kteří studují nabízený předmět, jsou z oboru lékařství (48 %). Odpověď b), tedy informaci o tom, že škola tento předmět sice nabízí, ale respondent si jej nevybral ke studiu, zvolilo 18 % studentů. 22 % studentů se domnívá, že škola předmět

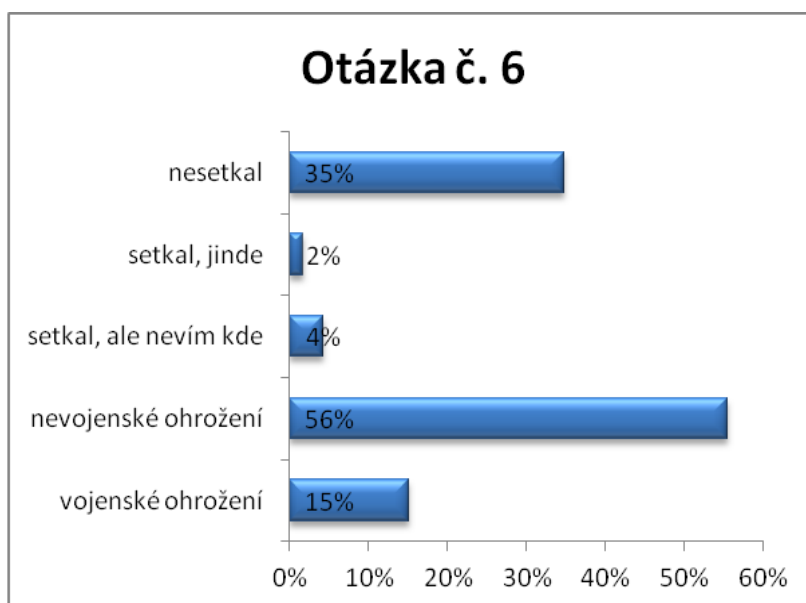
nenabízí a 43 % respondentů neví, jestli je tento předmět v nabídce. Podrobný rozbor odpovědí respondentů dle druhu škol je uveden v příloze č. 1.

Z grafu 1 vyplývá, že pro studenty **není nabídka studia předmětu zaměřeného na ochranu obyvatel příliš zajímavá**. Proto více než 40 % respondentů neví, zdali má škola předmět zahrnutý do studijního plánu.

Otázka č. 6 *Pokud jste se setkal s civilní ochranou, vnímal jste ji jako:*

- a) součást ochrany před ohrožením vojenského charakteru;*
- b) součást ochrany před ohrožením nevojenského charakteru;*
- c) s pojmem civilní ochrana jsem se setkal, ale nevím kde;*
- d) s pojmem civilní ochrana jsem se setkal jinde;*
- e) s pojmem civilní ochrana jsem se dosud neseťkal.*

Graf 2

Civilní ochrana obyvatelstva je souhrnem činností a postupů věcně příslušných orgánů a dalších zainteresovaných orgánů, organizací, složek IZS a obyvatelstva, které jsou prováděny s cílem minimalizace negativních dopadů možných mimořádných událostí na zdraví a životy lidí a jejich životní podmínky. Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému, definuje ochranu obyvatelstva jako plnění úkolů civilní ochrany, zejména varování, evakuace, ukrytí a nouzové přežití obyvatelstva a další opatření k zabezpečení ochrany jeho života, zdraví a majetku. Za válečného stavu se civilní ochrana stává součástí obrany státu a zabezpečuje výkon humanitárních úkolů uvedených v čl. 61 Dodatkového protokolu k Ženevským úmluvám o ochraně obětí mezinárodních ozbrojených konfliktů ze dne 12. 8. 1949. Civilní ochranou je i

www.ochranaobyvatel.cz, www.codelat.cz

část věcných zdrojů pro zajištění bezpečnosti České republiky zahrnující materiální zásoby v majetku státu, materiální zdroje právnických a podnikajících fyzických osob a výroby, práce a služby těmito osobami poskytované, které lze využít při řešení mimořádných událostí.

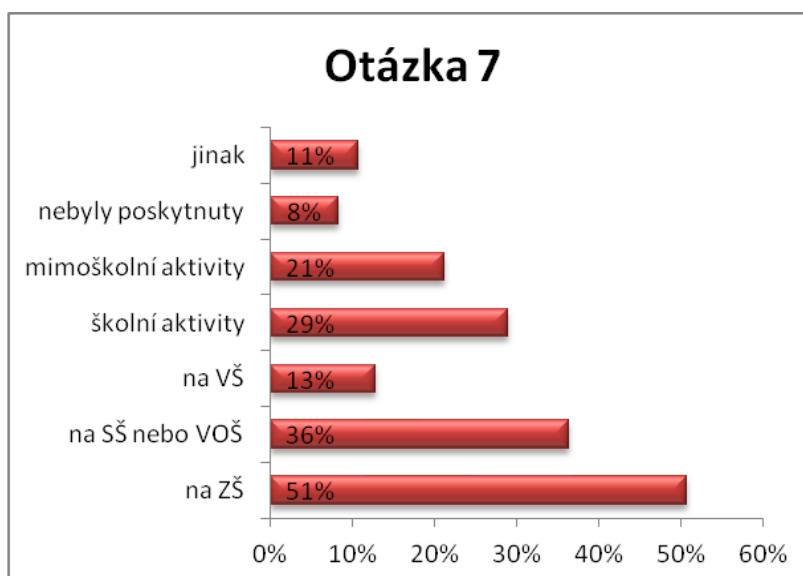
Více než polovina respondentů (56 %) vnímá civilní ochranu jako součást opatření prováděných při řešení nevojenských krizových situací a 15 % jako součást ochrany před vojenským ohrožením. Celých 35 % respondentů se s pojmem civilní ochrana nikdy neseťkala a 6 % studentů se s tímto pojmem sice setkala, ale buď neví kde (4 %) nebo se s ním setkala jinde než v předchozím studiu (2 %). Podrobný rozbor odpovědí respondentů dle druhu škol je uveden v příloze č. 1.

Z grafu 2 vyplývá, že **pojem civilní ochrana je relativně známý**, avšak je žádoucí zvýšit informovanost studentů a tím zajistit snížení vysokého procenta studentů, kteří se s pojmem civilní ochrana nikdy neseťkali.

Otázka č. 7 *Informace o základních činnostech a pravidlech chování při živelních pohromách, průmyslových haváriích nebo jiných mimořádných událostech jste získal především:*

- a) na základní škole; b) na střední nebo vyšší odborné škole; c) na vysoké škole; d) v rámci školní výuky na povinných kurzech a besedách; e) v rámci mimoškolních aktivit organizovaných hasiči, zdravotníky, příslušníky policie, vojáky apod.; f) tyto informace mi dosud poskytnuty nebyly; g) jinak.

Graf 3

Na základě pokynu MŠMT č. j. 34776/98-22 z roku 1998 měly základní a střední školy zahrnout do školního vzdělávacího programu tematiku ochrany člověka za mimořádných událostí. Po roce 2001 byla vydána řada metodických publikací s touto problematikou a v roce 2003 byly na základě pokynu MŠMT č. j. 12050/03-22 doplněny platné učební dokumenty o dokument „Ochrana člověka za mimořádných událostí“. Tento dokument je určen pro základní, střední, speciální a vyšší odborné školy. Jako základní milník edukace této oblasti je stanovena schopnost dětí a mládeže rozpoznat varovný signál „všeobecná výstraha“ a znalost způsobu reakce při jeho vyhlášení, používání linek tísňového volání, příprava evakuačního zavazadla, znalost zásad evakuace, poskytování první pomoci a povědomí o činnostech prováděných integrovaným záchranným systémem.

Ze získaných odpovědí je zřejmé, že studenti získali určité povědomí o základních pravidlech jak během studia na primárním a sekundárním stupni školského systému, a to při školních i mimoškolních aktivitách, tak při studiu na vysokých školách. Jako zdroj informací byla v 51 % odpovědí označena základní škola, v 36 % střední nebo vyšší odborná škola a ve 13 % vysoká škola. Zároveň byly, jako zdroj získaných informací, označeny školní (29 %) a mimoškolní (21 %) aktivity. Pouze 8 % respondentů uvedlo, že jim tyto informace dosud poskytnuty nebyly a 11 % si nevybralo žádnou z nabízených možností a uvedlo, že informace jim byly poskytnuty jinde. Podrobný rozbor odpovědí respondentů dle druhu škol je uveden v příloze č. 1.

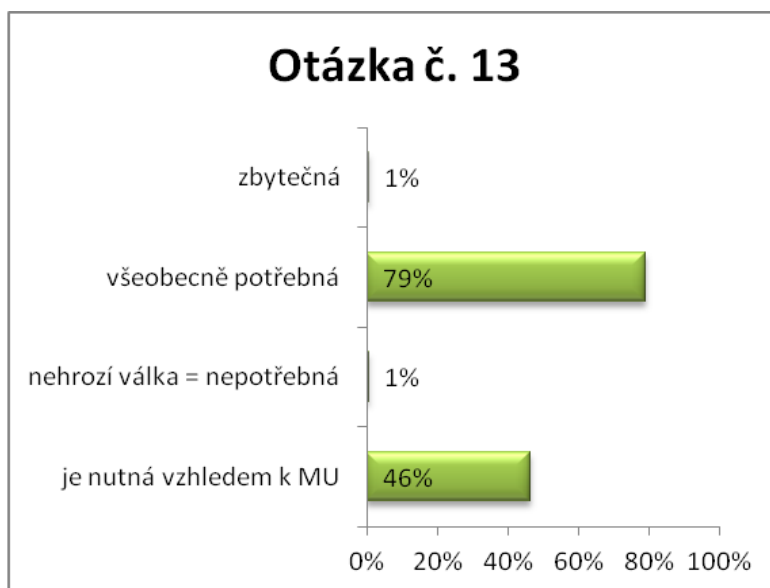
Z uvedeného je zřejmé, že se cíle dané začleněním předmětu Ochrana člověka za mimořádných událostí daří plnit a studentům jsou v průběhu celého období vzdělávání poskytovány informace o základních činnostech a pravidlech chování při vzniku mimořádných událostí, avšak **informovanost na vyšších stupních vzdělávání vykazuje klesající tendenci.**

Otázka č. 13 *Dle Vašeho názoru je v současné době příprava žáků a studentů k ochraně obyvatelstva včetně praktického nácviku první pomoci:*

a) vzhledem k možným povodním, haváriím nebo jiným mimořádným událostem je nutná; b) vzhledem k tomu, že nehrozí válečný konflikt, je nepotřebná; c) je potřebná ke všeobecné připravenosti občanů; d) je zbytečná.

Graf 4

Pouze nízké procento respondentů se domnívá, že příprava žáků a studentů k ochraně obyvatelstva je zbytečná (1 %) a nepotřebná, protože nehrozí válečný konflikt (1 %). Jako nutnou byla označena ve 46 % odpovědí a současně v 79 % je vnímána jako potřebná v rámci prevence. Podrobný rozbor odpovědí respondentů dle druhu škol je uveden v příloze č. 1.

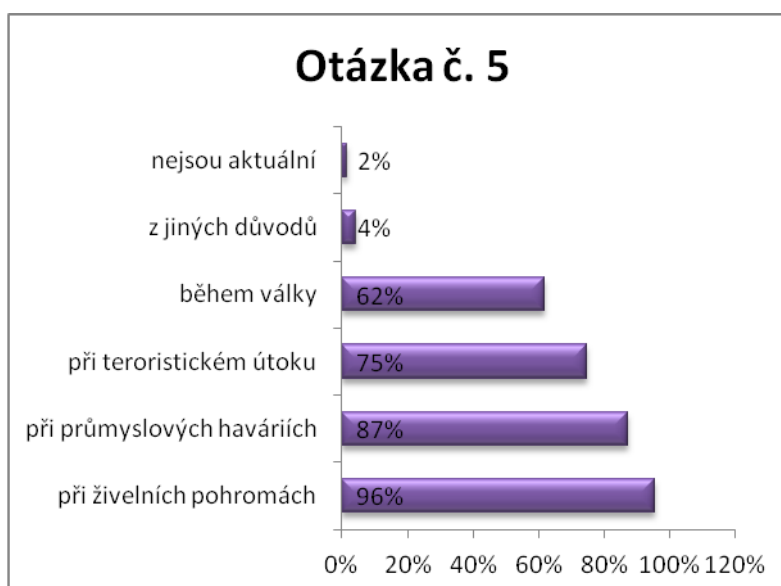
Ze získaných odpovědí vyplývá, že s ohledem na časté živelné pohromy a průmyslové havárie, vnímají studenti **nutnost a potřebnost přípravy** dětí a mládeže na řešení mimořádných událostí.

Znalostní otázky

Otázka č. 5 *Ochrana obyvatelstva jsou opatření prováděná/přijímaná zejména:*

a) při živelních pohromách (např. povodeň, požár); b) při průmyslových haváriích (např. výbuch s únikem nebezpečných látek); c) při teroristickém útoku (včetně bakteriologického a chemického); d) během války (včetně jaderné); e) z jiných důvodů; f) nevnímám opatření na ochranu obyvatelstva jako aktuální či důležité.

Graf 5

Již v předchozím textu bylo uvedeno, že zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému, definuje ochranu obyvatelstva jako plnění úkolů civilní ochrany, zejména varování, evakuace, ukrytí a nouzové přežití obyvatelstva a další opatření k zabezpečení ochrany jeho života, zdraví a majetku, a to jak při nevojenském ohrožení, tak i při vojenském.

Zcela **správně respondenti označili více odpovědí**. Celých 96 % respondentů ví, že opatření k ochraně obyvatelstva jsou realizována při živelních pohromách, 87 % respondentů označilo zároveň i průmyslové havárie, 75 % teroristický útok a 62 % válečný konflikt. 4 % respondentů se domnívá, že opatření k ochraně obyvatelstva jsou přijímána i z jiných důvodů, zejména

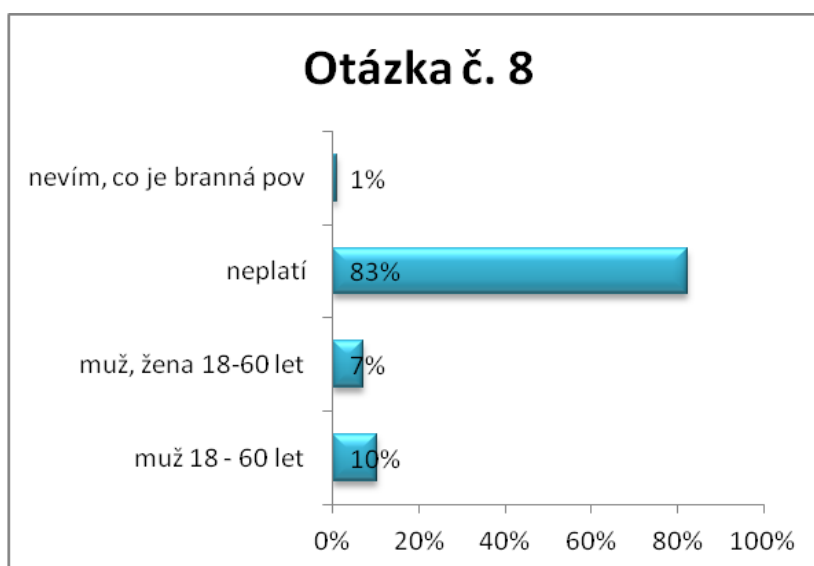

z preventivních. Jen 2 % dotazovaných odpovědělo, že tato opatření nejsou aktuální či důležitá. Podrobný rozbor odpovědí respondentů dle druhu škol je uveden v příloze č. 1.

Otázka č. 8 *Domníváte se, že branná povinnost:*

a) platí pro muže ve věku 18 – 60 let; b) platí pro muže i ženy ve věku 18 – 60 let; c) již neplatí, protože máme profesionální armádu; d) nevím co je branná povinnost.

Graf 6

Zákon č. 585/2004 Sb., o branné povinnosti a jejím zajišťování (branný zákon), ve svém § 1 stanoví obsah branné povinnosti a druhy vojenské činné služby. Brannou povinnost definuje jako povinnost občana České republiky plnit úkoly ozbrojených sil České republiky a zahrnuje povinnost občana podrobit se odvodnímu řízení, vykonávat vojenskou činnou službu a plnit další povinnosti stanovené zákonem. Branná povinnost vzniká občanovi dosažením věku 18 let a zaniká dosažením věku 60 let a občan je povinen ji plnit při vyhlášení krizových stavů „stav ohrožení státu“ a „válečný stav“. Tato právní úprava tedy nečiní rozdíl v pohlaví a branná povinnost platí pro muže i ženy.

To, že branná povinnost již neplatí, protože máme profesionální armádu, se domnívá 83 % dotazovaných. 10 % respondentů je přesvědčeno, že branná povinnost se vztahuje pouze na muže a 1 % dotazovaných neví, co je branná povinnost. Správnou odpověď zvolilo 7 % dotazovaných. Podrobný rozbor odpovědí respondentů dle druhu škol je uveden v příloze č. 1.

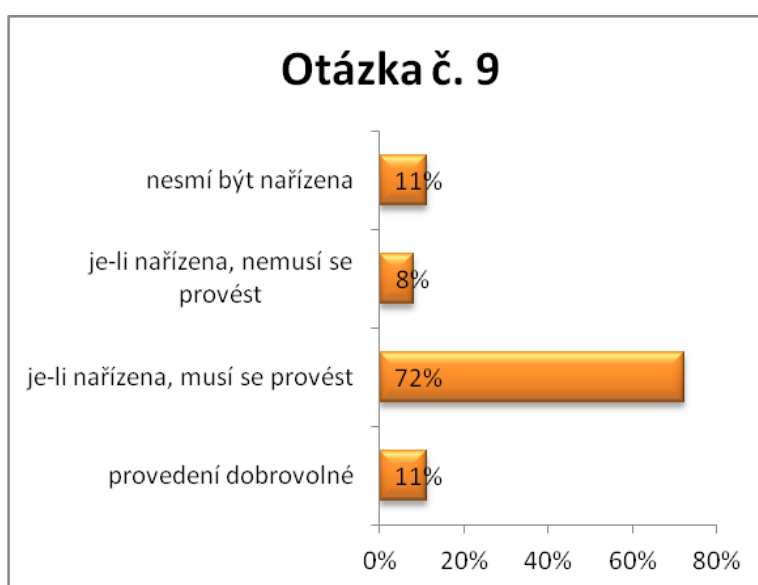

Ze získaných odpovědí je zřejmé, že o této oblasti ochrany obyvatel **nemají mladí lidé téměř žádné znalosti** a je nutné se na ni při vzdělávání zaměřit.

Otázka č. 9 *Pokud je např. při povodních nařízena evakuace:*

- a) je její provedení dobrovolné v závislosti na konkrétních okolnostech; b) pokud je nařízena, občané ji musí provést; c) pokud je nařízena, občané ji nemusí provést; d) nesmí být nařízena, ale pouze doporučena.

Graf 7

Při mimořádných událostech může velitel zásahu, hejtman nebo starosta obce nařídit provedení evakuace obyvatel jako bezodkladné opatření na ochranu obyvatelstva. Evakuací se rozumí přemístění osob, hospodářského zvířectva a věcných prostředků z ohroženého prostoru na jiné místo, kde je pro evakuované obyvatelstvo připraveno náhradní nebo nouzové ubytování a stravování, pro zvířectvo ustájení a pro věcné prostředky uskladnění. Evakuace se vztahuje na všechny osoby v místě ohroženém mimořádnou událostí s výjimkou osob podílejících se na záchranných pracích nebo řízení evakuace. Při nařízení evakuace v době mimořádné události, je každá fyzická osoba povinna strpět omezení vyplývající z krizových opatření. V případě neuposlechnutí se fyzická osoba dopustí přestupku dle § 34 zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon).

Správnou odpověď, tedy že v případě nařízené evakuace je občan povinen se jí podrobit, zvolilo 72 % dotazovaných. 11 % respondentů se domnívá, že provedení evakuace je

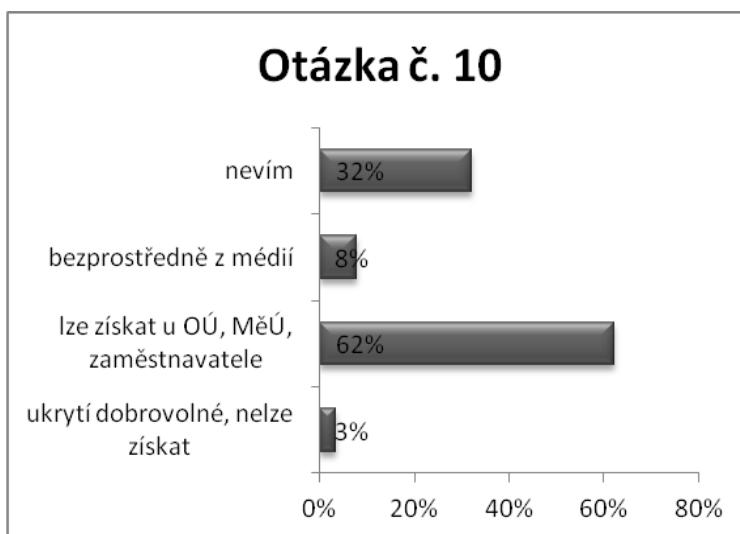
dobrovolné a stejné procento dotazovaných si myslí, že evakuace nesmí být nařízena. 8 % dotazovaných si myslí, že občané ji nemusí provést, i když je evakuace nařízena. Podrobný rozbor odpovědí respondentů dle druhu škol je uveden v příloze č. 1.

Za předpokladu, že by se přibližně $\frac{3}{4}$ občanů bez námitek podrobily evakuaci při ohrožení vlastních životů a majetku, a zbylou $\frac{1}{4}$ by záchranné složky musely přesvědčovat, se jeví jako **nutné vštěpovat studentům informaci o zákonné povinnosti občanů** a případných následcích při jejím nedodržení.

Otázka č. 10 – *Informace o možnostech ukrytí ve stálém úkrytu:*

- a) *ukrytí je dobrovolné, informace nelze získat; b) informace lze získat u obecního úřadu, městského úřadu nebo u zaměstnavatele; c) informace lze získat bezprostředně z médií; d) nevím, kde tyto informace získat.*

Graf 8

Za jednoduchý, efektivní a rychle realizovatelný způsob hromadné kolektivní ochrany obyvatelstva před specifickými následky mimořádných událostí lze v místech s vhodnou občanskou a průmyslovou zástavbou považovat jejich ukrytí.

Okamžité ukrytí obyvatelstva je účelné a účinné zejména **při provozních haváriích** spojených s výronem nebezpečných látek a přípravků nebo únikem radiace do vnějšího prostředí, **teroristických útocích** s použitím těchto látek a při většině **přírodních kalamit**. Při

www.ochranaobyvatel.cz, www.codelat.cz

relativně okamžitým a krátkodobým zamoření vnějšího prostředí radioaktivními, chemickými či biologickými (bakteriologickými) látkami je nezbytné dávat přednost individuálnímu ukrytí obyvatelstva v místě a okolí události, v nejbližší budově, před jeho organizovanou či samovolnou evakuací do míst mimo ohrožený prostor.

Při požárech, výbuších, záplavách a zátopách je naopak vhodnější provedení organizované evakuace nebo rychlého vyvedení obyvatelstva z místa ohrožení života a zdraví občanů s následným zabezpečením vymístěného obyvatelstva náhradními prostředky k nouzovému přežití (majetek a ostatní materiál je většinou ponechán v místě působení mimořádné události a občané se přemísťují pouze s evakuačním zavazadlem nebo i bez jakýchkoliv prostředků).

Obecní úřady při výkonu státní správy v oblasti ochrany obyvatelstva zajišťují ukrytí osob před hrozícím nebezpečím.

Pro zabezpečení ukrytí obyvatelstva je každá obec (město) podle zákona č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu a v návaznosti na § 20 vyhlášky č. 380/2002 Sb., k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva, povinna zpracovat v územně plánovací dokumentaci přehled o ukrytí obyvatelstva v důsledku mimořádné události. K tomu vede souhrnný přehled o počtu obyvatel obce, případně přehled o korigovaných počtech obyvatel obce.

HZS kraje, jako dotčený správní úřad, uplatňuje stanovisko k návrhu zadání územního plánu obce a předává podklady k zapracování do textové a grafické části územního plánu obce návrh ploch pro požadované ukrytí obyvatelstva.

Odpovědnost za plánování, přípravu, organizaci a realizaci ukrytí mají:

- u právnických a podnikajících fyzických osob, samostatných organizačních jednotek státu s právní subjektivitou – majitel, statutární zástupce,
- na správním území obce (města) – starosta obce (primátor města),
- na správním území obce s rozšířenou působností – příslušný ÚO HZS kraje jako územní organizátor opatření ochrany obyvatelstva,
- na území kraje – HZS kraje jako organizátor opatření ochrany obyvatelstva.

Je otázkou, kolik respondentů zná skutečný obsah slov „stálý úkryt“, respektive „ukrytí“. Možná právě pro neznalost existence stálých úkrytů se 3 % dotazovaných domnívá, že ukrytí v případě potřeby, je záležitostí jedince, a tudíž celistvé informace není možné získat, a 32 % respondentů neví, kde by mohli tuto informaci získat. Informaci k možnosti ukrytí ve stálém úkrytu by se u obecního úřadu, městského úřadu nebo u zaměstnavatele pokusilo získat 62 %

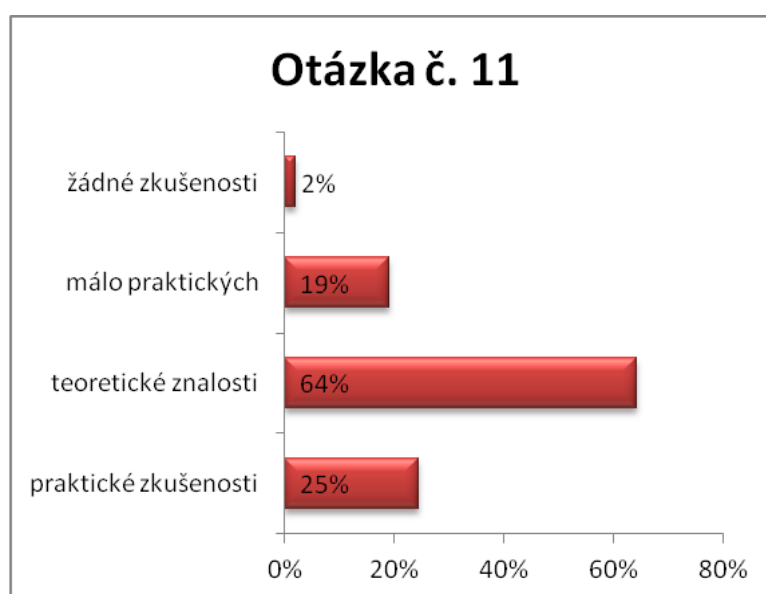
www.ochranaobyvatel.cz, www.codelat.cz

respondentů a 8 % dotázaných ví, že informaci získají v té které konkrétní situaci z médií. Podrobný rozbor odpovědí respondentů dle druhu škol je uveden v příloze č. 1.

Obecně lze konstatovat, že kromě předchozích zjištění také informace o existenci, a případně umístění, stálých úkrytů **je nutné začlenit do vzdělávání** dětí a mládeže.

Otázka č. 11 *S poskytováním první pomoci a) mám praktické zkušenosti; b) mám pouze teoretické zkušenosti; c) nemám příliš mnoho praktických zkušeností; d) nemám žádné zkušenosti.*

Graf 9

Každý občan je povinen poskytnout první pomoc podle svých možností a schopností do příjezdu záchranné služby. První pomoc nemusí být poskytnuta pouze v případě, že by bylo ohroženo zdraví záchránce či někoho jiného. Neposkytnutí první pomoci je trestným činem podle zákona 40/2009 Sb., trestní zákoník. Znění § 150 stanoví sankci za neposkytnutí první pomoci osobě, která je v nebezpečí smrti nebo jeví známky vážné poruchy zdraví nebo jiného vážného onemocnění ve výši trestu odnětí svobody až na dva roky a v případě osoby, která je podle povahy svého zaměstnání povinna takovou pomoc poskytnout, je trest odnětí svobody o rok vyšší. Za neposkytnutí první pomoci může být trestem odnětí svobody až na pět let nebo zákazem činnosti potrestán podle § 151 trestního zákoníku řidič dopravního prostředku, který je zároveň účastníkem dopravní nehody.

Praktické zkušenosti s poskytováním první pomoci má pouze čtvrtina dotazovaných. Jako své nedostatečné zkušenosti, tedy málo praktických zkušeností, označilo 19 % studentů a 2 %

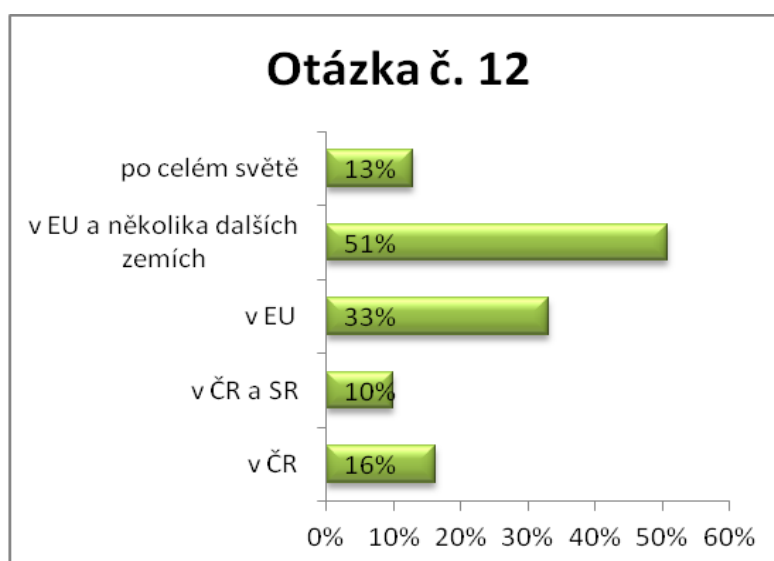
www.ochranaobyvatel.cz, www.codelat.cz

nemá žádné teoretické nebo praktické zkušenosti. Celých 64 % respondentů označilo své znalosti pouze jako teoretické. Podrobný rozbor odpovědí respondentů dle druhu škol je uveden v příloze č. 1.

Ze získaných odpovědí lze dovodit **potřebu praktického nácviku poskytování první pomoci**.

Otázka č. 12 *Tísňová linka 112 je použitelná a) v České republice; b) v České a Slovenské republice; c) v Evropské unii; d) v Evropské unii a v několika dalších evropských státech; e) po celém světě.*

Graf 10

Jednotné evropské číslo tísňového volání bylo zavedeno na základě rozhodnutí Rady Evropských společenství č. 91/396/EHS ze dne 29. července 1991 o zavedení jednotného evropského čísla tísňového volání. Zavedení této tísňové linky bylo v České republice realizováno na základě usnesení vlády č. 391 z roku 2000 ve znění usnesení vlády č. 350 z roku 2002. Smyslem zřízení jednotné tísňové linky bylo a je poskytnout občanům Evropské unie a dalších států možnost obrátit se v případě potřeby na záchranné složky bez nutnosti dohledávání místních národních tísňových linek. Volání na tísňovou linku 112 je zdarma a je možné se na ní dovolat i z mobilního telefonu bez SIM karty. Jednotné evropské číslo tísňového volání 112 je zavedeno ve všech členských státech Evropské unie, v Chorvatsku, Lichtenštejnsku, Norsku, Švýcarsku, Turecku a na Islandu.

Správnou odpověď, tedy že tísňová linka je použitelná v zemích Evropské unie a několika dalších zemích zvolilo 51 % dotázaných. Její použitelnost v České republice označilo 16 %

www.ochranaobyvatel.cz, www.codelat.cz

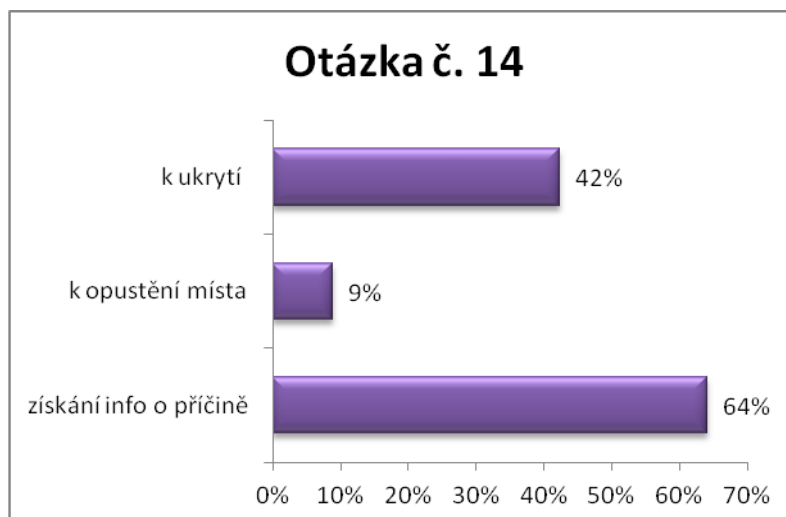
dotázaných a použitelnost v České i Slovenské republice 10 %. Jak tísňovou linku v zemích Evropské unie ji označilo 33 % respondentů. Přes dlouhodobou osvětu a propagaci linky 112 byla ve 13 % odpovědích zvolena možnost použitelnosti linky po celém světě. Podrobný rozbor odpovědí respondentů dle druhu škol je uveden v příloze č. 1.

Přestože použití tísňové linky 112 je všeobecně poměrně známé, **je nutné se její další propagaci věnovat.**

Otázka č. 14

Zaznění varovného signálu sirén pro obyvatele znamená pokyn a) k získání dalších informací o příčině vyhlášení tohoto varovného signálu; b) k co nejrychlejšímu opuštění místa kde se nalézají; c) k rychlému ukrytí do budovy, uzavření oken a dveří.

Graf 11

Varovný signál sirény je vyhlášován kolísavým tónem sirény po dobu 140 vteřin jako všeobecná výstraha. Může být opakován třikrát za sebou v cca tříminutových intervalech. Občané jsou všeobecnou výstrahou upozorňováni na hrozící nebo nastalou mimořádnou událost. Po zaznění varovného signálu jsou občané informováni rozhlasem, televizí, místním rozhlasem, vozidly složek integrovaného záchranného systému nebo jiným způsobem o druhu mimořádné události a jsou jim sdělovány pokyny k opatřením, která musí být učiněna. Od všeobecné výstrahy je nutné odlišit signál „požární poplach“, který je vyhlášován přerušovaným tónem sirény po dobu 1 minuty a slouží ke svolání jednotek požární ochrany. Na internetových stránkách Hasičského záchranného sboru a dalších stránkách věnovaných ochraně obyvatel lze nalézt doporučení k opuštění místa a vyhledání úkrytu poté, co zazní varovný signál všeobecná výstraha.

www.ochranaobyvatel.cz, www.codelat.cz

S ohledem na výše uvedené byly všechny odpovědi správné, důležité je však mít alespoň základní informace o povaze mimořádné události. 64 % respondentů by se nejprve snažilo získat informace o příčině varování, 9 % by po zaznění signálu opustilo místo a 42 % respondentů by vyhledalo úkryt. Podrobný rozbor odpovědí respondentů dle druhu škol je uveden v příloze č. 1.

4. ZÁVĚR

Česká republika disponuje velkým množstvím zákonů a prováděcích, respektive metodických předpisů a doporučení, které se z větší či menší části zabývají postupy a pravidly při řešení mimořádných událostí a při přípravě na ně.

Praktické poznatky pak potvrzují, že i přes úsilí Ministerstva vnitra – Hasičského záchranného sboru ČR chování obyvatel při mimořádných událostech vykazuje některé dlouhodobě setrvávající nedostatky (reakce na varovné signály, vybavení pro případ evakuace, komunikace se složkami IZS apod.). Je nesporné, že jednání mnoha občanů (byť v konečném důsledku s pozitivním výsledkem) je spíše dáno využitím empirických zkušeností, než výsledkem rámcové připravenosti.

Cílem průzkumu zaměřeného na studenty českých vysokých škol bylo tedy zjistit, jak se v problematice ochrany obyvatelstva orientují, jaký je jejich vztah k ní, kde získali znalosti a rámcově ověřit jisté **znalosti**, které v tomto směru mají.

Dotazníkem bylo zjišťováno

- a) názor na potřebnost znalostí o ochraně obyvatelstva (opatřeních) a možností získání informací o ochraně obyvatelstva
- b) ověření základních znalostí respondentů v oblasti ochrany obyvatelstva
 - stavu současných znalostí
 - názoru na potřebnost znalostí ochrany obyvatelstva

Dílčí závěry jsou uvedeny u hodnocení odpovědí na jednotlivé konkrétní otázky. Závěr se tedy bude týkat stěžejních otázek a problémů.

Za jedno ze stěžejních zjištění průzkumu lze považovat, že celkem 99 % respondentů uvedlo, že je nutná, respektive potřebná připravenost. Na druhé straně - značná část respondentů (cca 1/3) se nesečkala s pojmem civilní ochrana. Avšak pouze 1% odpovědí označilo civilní ochranu jako zbytečnou či nepotřebnou, neboť nehrozí válka (což je ve své podstatě vyjádřením nepochopení současného pojetí ochrany obyvatelstva).

www.ochranaobyvatel.cz, www.codelat.cz

Cílovou skupinou průzkumu byli studenti vysokých škol, protože jedním ze záměrů bylo zjistit, jak jejich vztah k ochraně obyvatel a získávání znalostí ovlivnilo předchozí vzdělávání. Z tohoto zorného úhlu lze konstatovat, že nejvíce informací je získáváno na základních, případně středních školách vč. doplňkových aktivit škol (v souhrnu 87%). Velké rezervy jsou však při studiích na vysokých školách – znalosti zde získalo pouze 13% respondentů. Projevilo se to také v posuzování nabídky vysokých škol (nenabízí, nebo studenti o možnosti neví 65%).

Odpovědi k ověření základních znalostí respondentů v oblasti civilní ochrany pak vykazují, i přes jejich jednoduchost, nedostatečné znalosti. Potvrdil se tak předpoklad, že znalosti občanů o ochraně obyvatelstva jsou nedostatečné (mají spíše empirický charakter a jsou získávány de facto vynuceně v průběhu živelních pohrom, průmyslových havárií apod.). Je tedy nezbytné co nejvíce využít doby studií k jejich získání. Nástupem do pracovního procesu je totiž ochota občanů reálně získávat znalosti velmi nízká - čím jsou lidé starší, tím menší osvěta.

Ve světle těchto a mnoha dalších okolností objektivně vzrůstá význam přípravy obyvatel na mimořádné události.

Z hodnocení jednotlivých otázek lze vyvodit hlavní závěr, že **vzdělávání obyvatelstva v oblasti civilní ochrany je nezbytné provádět po dobu školní docházky a studií s tím, že je nezbytné více se zaměřit na vysokoškolské, a také na celoživotní vzdělávání** (např. povinný předmět na 1 semestr se zaměřením hlavně na nevojenská ohrožení).